

Bestaat de belastbare som dus uit twee deelen, n.l. een deel volgens art. 5 t/m 7 en een deel volgens art. 41, lid 2, dan zal alleen de W.B. over het eerste gedeelte de belastbare winst volgens art. 5 verhoogen.

De winstbelasting over de uitdeeling uit de oude reserves komt daarentegen in mindering (art. 41, lid 1, slot)."

Dezelfde conclusie vindt men ook in „De Belastinggids”, 18e jaargang Nr. 15/16 dd. 19 Augustus, onder redactie van *Nassette* en *Klomp*, zij het dan met grotendeels andere motiveering, dan hierboven aangevoerd.

Volledigheidshalve mag echter niet onvermeld blijven, dat verschillende andere experts (o.a. *De Willigen*, *Karmelk*) van een tegenovergestelde opvatting blijk geven in hun commentaren over de Winstbelasting.

Te verwachten is, dat het bovenomschreven vraagstuk zal behooren tot die, welke spoedig ter beslissing aan de Raden van Beroep en den Hoogen Raad zullen worden voorgelegd.

BOEKBESPREKING

Gemeentebedrijven, deel V van het Hand- en Leerboek der Bestuurswetenschappen, door Mr. D. Simons, directeur van het Centraal bureau voor verificatie en financiële adviezen der Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten. Uitgave N. Samsom N.V., Alphen aan den Rijn.

Met veel genoegen geven wij gevolg aan de uitnoodiging van de redactie van dit maandblad om ons oordeel over het hierboven aangekondigde boek kenbaar te maken.

Als onderdeel van de serie-uitgaaf „Hand- en Leerboek der Bestuurswetenschappen” voldoet het naar onze meening aan zijn bestemming. Het werk van *Mr. Simons* is een handboek, daar het de stof in zijn vollen omvang omvat en, zoo het noodig bleek beperkingen te maken, deze beperkingen logisch zijn gemotiveerd. Het is daarnevens een leerboek, daar het uitmunt door helderen betoogtrant en, wat de verklaring der verschijnselen betreft, streeft naar eenvoud.

Het boek is in hoofdzaak beschrijvend; een min of meer gloedvol pleidooi voor een bepaalde zienswijze, het poneeren van een stelling op een wijze, welke uitlokt tot debat, zal men er zelden in aantreffen. Toch zou men zich vergissen, wanneer men, na lezing van het een of andere hoofdstuk, den indruk zou behouden, dat de problemen ontbreken of niet zouden zijn aangeroerd. Integendeel; problemen zijn er vele, doch het gemak, waarmede de schrijver de problemen behandelt en de wijze, waarop hij zijn verklaringen motiveert, leiden er toe, dat den argeloozen lezer de hersenarbeid, de dialectiek, welke noodig is om tot een bepaalde oplossing te geraken, ontgaat.

Voor ons is dit een bewijs van de scherpzinnigheid van den schrijver, zoodat het begrijpelijk is, dat aan *Mr. Simons*, naar aanleiding van de correcte verdediging van dit als proefschrift verschenen boek, de graad van doctor in de rechtswetenschappen werd verleend en wel met de hooge onderscheiding „met lof”.

Met even veel recht, zoo gelooven wij, zou den schrijver de graad van doctor in de economische wetenschappen verleend kunnen zijn, indien hij zich daarop op grond van dit proefschrift had willen beroepen. Opvallend

is toch, dat, terwijl de meeste boeken op het gebied van het gemeentelijk bedrijfsbeheer of meer bedrijfseconomisch of meer juridisch zijn georiënteerd, het boek van *Mr. Simons* de stof van beide kanten op afdoende wijze behandelt.

De plaats van het gemeentebedrijf in het gemeentelijk bestel, zijn ontstaan en zijn begrenzing ten aanzien van het overige economische leven worden in de eerste hoofdstukken van het boek, historisch gefundeerd, besproken. Als sluitstuk op deze bespreking past het derde hoofdstuk, waarin de juridische fundatie van het gemeentebedrijf wordt geschetst.

De volgende hoofdstukken, bevattende een bespreking van de inrichting en de werking van het gemeentebedrijf, zijn verreweg de belangrijkste. Alle beheersvormen, de publiekrechtelijke, de privaatrechtelijke, alsook de gemengde bedrijfsvormen worden behandeld, terwijl daarnaast ook aan de organisatie van de streekvoorziening aandacht is gewijd.

De aanhalingen uit en verwijzingen naar bestaande literatuur op dit gebied zijn omvangrijk en ter zake dienend (dit kan lang niet altijd van dergelijke verwijzingen worden gezegd) en ook in dit opzicht tracht de schrijver zijn boek een handboek te doen zijn.

Het hoofdstuk over de organisatie van de administratie der bedrijven, waarin tevens de controle der administratie een plaats heeft gevonden, geeft uit den aard der zaak slechts de groote lijnen weer.

De volgende hoofdstukken: „De financieele structuur van gemeentebedrijven” en „Het gemeentebedrijf en zijn afnemers” dragen in hoofdzaak een economisch en bedrijfseconomisch karakter.

Terecht wijst de schrijver hier op verschillen tusschen het overheidsbedrijf en het particuliere bedrijf. Hij vervalt hier niet in de fout, welke wel eens door anderen is gemaakt, nl. het wekken van de suggestie, dat deze verschillen van principieelen aard zouden zijn en dat een verklaring op andere grondbeginselen dan die der bedrijfseconomie noodig zou zijn.

In dit verband merken wij op, dat het wellicht nuttig zou zijn, indien de bedrijfseconomie zich als wetenschappelijke loot van de economie meer met de verklaring van verschijnselen binnen de overheidshuishouding zou inlaten en zich niet alleen tot het gebied der onderneming zou bepalen.

Aan het gemeentelijk grondbedrijf wordt vanwege zijn afzonderlijke structuur een afzonderlijk hoofdstuk gewijd, terwijl het werk wordt afgesloten met een beschouwing over de ontwikkelingstendenzen, zooals deze zich aan den schrijver voordoen.

Het boek van *Mr. Simons* verdient naar onze meening een plaats op de literatuurlijst der accountancy-studeerenden, vooral nu steeds meer accountants niet slechts als public-accountant doch als accountant in overheidsdienst een plaats vinden.

Ons bescheiden oordeel voegende bij dat van anderen, gewagen ook wij van *Mr. Simons'* boek: „met lof”.

J. H. TEXTOR

Onderzoek naar de oorzaken van faillissementen van handelsdrijvenden en industriele middenstanders

Onder bovenstaanden ietwat langademigen titel heeft het bekende Economisch Instituut voor den Middenstand een voortreffelijke publicatie het licht doen zien, welke de reeds lange rij van door dit instituut ter voor-

lichting van den middenstand uitgegeven geschriften weer met een heeft vermeerderd.

Als motief voor de uitgave van deze publicatie wordt in den aanhef gezegd, dat het groote aantal jaarlijks uitgesproken faillissementen reeds eerder de vraag had doen rijzen of er geen middelen te vinden zouden zijn om aan dit euvel paal en perk te stellen, en bij het zoeken naar dergelijke middelen is een onderzoek naar de oorzaken natuurlijk van groote beteekenis. Immers wanneer men van een bepaald euvel de oorzaken kent, kan men met kans op welslagen naar middelen zoeken om het kwaad in den wortel aan te tasten. Het nu voor ons liggende geschrift is dus een poging om — in verband met de doelstelling van het instituut — althans voor den middenstand de oorzaken dier veelvuldige faillissementen bloot te leggen en zoo bij te dragen tot verbetering.

Het is in de laatste decennia ook den middenstand niet naar den vleeze gegaan. Natuurlijk hangt dit samen met de algemeen conjunctuur, die in dien tijd met enkele relatief korte onderbrekingen vrijwel onafgebroken ongunstig is geweest. Maar voor den middenstand komt daar nog wel het een en ander bij en wanneer wij den toestand voor deze groep der bevolking kort zouden willen omschrijven, zouden wij willen zeggen, dat ook voor den middenstand de euvelen van het systeem van oningeperkte economische vrijheid allengs de voordeelen zijn gaan overtreffen.

Dertig, veertig jaar geleden was de gemiddelde middenstander een behoorlijk kapitaalkrachtige winkelier of kleinnijvere, die zijn vak terdege verstond. Allerlei factoren hebben nu samengewerkt om de positie van den middenstand te ondermijnen. Daar is allereerst de opkomst van het merkartikel te noemen, dat de waarde van de vakkennis van den winkelier sterk verminderde en den ambachtsman een deel van zijn werk uit handen nam. Om slechts enkele voorbeelden te noemen: de ouderwetsche winkelier in koffie en thee, die zijn eigen koffie brandde en zijn eigen thee mēleerde, waarvoor hij gedegen vakkennis en kapitaal nodig had, is vrijwel geheel verdwenen, in zijn plaats staat thans de man, die een pakje koffie of thee over de toonbank aan den klant reikt en die met een minimum aan vakkennis en kapitaal kan volstaan. De ouderwetsche schilder, die zijn gezellen 's winters aan het werk hield met de bereiding van verven, die dan in den zomer werden verwerkt, bestaat vrijwel niet meer: die wintersche zaak is overgenomen door de fabriek van strijkklaare verven, de schilderspatroon kan nu volstaan met minder vakkennis en minder kapitaal.

Dan is daar, vooral in den detailhandel, de opkomst van allerlei vormen van het grootdetailbedrijf met de daarmee verbonden scherpe concurrentie, die op zichzelf nog niet zoo erg zou zijn, ware het niet, dat het grootbedrijf, daartoe door zijn belangrijke middelen in staat gesteld, met suggestieve massa-reclame en imponerende uiterlijke verschijningsvorm de massa tot zich trok. Dan is daar het groot-industrieel bedrijf, dat niet zoozeer meer met den prijs concurreert, dan wel den middenstander vangt in een net van verkoopsvoorwaarden en hem meer en meer heeft omlaag gedrukt tot een soort verkoops-agent, vrijwel volkomen aan de fabriek overgeleverd.

Dan zijn daar nieuwe financieringsvormen, die de weerstandskracht van den middenstander hebben ondermijnd, zooals het afbetalings-stelsel. Dan is daar de veel te ver uitgestrekte credietverleening van den middenstand aan het publiek met alle euvele gevolgen van dien.

Maar bovenal is daar de gemakkelijke toegankelijkheid van het mid-

denstandsbedrijf. Hierboven werd reeds opgemerkt, dat het kwantum vakkennis, benoodigd om te slagen, aanzienlijk is verminderd en het zal geen betoog behoeven, dat deze omstandigheid de instrooming van nieuwkomers in het middenstandsbedrijf ten zeerste heeft vergemakkelijkt. Deze instrooming werd bovendien weer in de hand gewerkt doordat als gevolg van de crediet-faciliteiten van vele grossiers en van leveranciers van winkel- en werkplaats-installaties de hoeveelheid kapitaal, noodig om zich als winkelier of ambachtsman te vestigen, hoe langer hoe kleiner werd. Natuurlijk kwam, juist in de afgeloopen decennia, hierbij dan nog de invloed van de algemeene conjunctuur: velen, die uit het bedrijfsleven waren gestooten, gingen nu op middenstandsterrein een kans wagen. Als gevolg van de eerstgenoemde factoren bestond bij velen de meening, dat in tal van middenstandsbedrijven kon worden volstaan met een minimum van vakkennis en kapitaal, terwijl ook de noodige koopmans- en ondernemers-kwaliteiten schromelijk werden onderschat. Hier ligt de wortel van het verschijnsel, dat men in de literatuur over den middenstand in de laatste jaren zoo herhaaldelijk kan tegenkomen: het teveel aan winkels of zoo men liever wil, de over-bezetting. In de laatste decennia is een steeds bredere stroom van heele en halve deskundigen, en later zelfs van geheel ondeskundign, meerendeels zonder eenig kapitaal van beteekenis, het middenstandsbedrijf binnen gedrongen en het zijn deze nieuwkomers, die de positie van den middenstand als geheel voortdurend hebben verzwakt en ondermijnd. Dit zijn de lieden, die zich wel middenstander noemen, doch die het allerminst zijn. Dit zijn de zich noemende middenstanders met een ontstellend gebrek aan kennis van hun branche, die noch behoorlijk konden calculeeren noch boekhouden, die leefden „uit de lade” en die zich hun prijzen lieten voorschrijven door den concurrent om den hoek, die daardoor een moordende prijsconcurrentie onttekenden, waarvan ook de bona-fide, „ouderwetsche” middenstanders in tal van gevallen de dupe werden.

Resultaat van dit alles — hetwelk wij in het korte bestek van deze bespreking natuurlijk slechts zeer in vogelvlucht konden schetsen — is een door en door verzwakt en verziekt middenstandsbedrijf, waarin ook de bona-fide bedrijfsgenooten zich slechts met moeite staande kunnen houden. Deze korte schets was tevens noodig om de mérites van het geschrift, waarvan de titel hierboven staat, op hun juiste waarde te kunnen schatten.

Alvorens tot een nadere bespreking van deze publicatie over te gaan nog een enkele opmerking. Men zou wellicht kunnen meenen, dat het bovenstaande beeld te somber is gekleurd. Degene, die deze opvatting mocht huldigen, zij verwezen naar een andere publicatie van hetzelfde Economisch Instituut voor den Middenstand, bevattende het resultaat van een in opdracht van het toenmalige Departement van Economische Zaken in het jaar 1934 ingestelde onderzoek, waarbij gebleken is, dat het economisch resultaat van niet minder dan elf van de twaalf onderzochte takken van middenstandsbedrijf negatief was!

Het is nu tijd om ons te wenden tot de thans voor ons liggende publicatie. En dan kan allereerst worden geconstateerd, dat de nuchtere feiten en cijfers, welke dit nieuwe geschrift mededeelt, volkomen in overeenstemming zijn met de visie op het middenstandsbedrijf, welke hierboven werd ontwikkeld. Natuurlijk is de in dit werkje cursief gedrukte mededeeling juist, dat het geëtaleerde materiaal betrekking heeft op mislukkingen en dat het dus niet als typeerend voor den middenstand in zijn geheel mag worden beschouwd. Maar juist die mislukkingen zijn typee-

rend voor den toestand, waarin vele middenstandsbedrijven momenteel zijn komen te verkeeren en werpen een schril licht op veel, dat verkeerd is in dat bedrijf. Bovendien is het ook weer zoo, dat men zelfs de opvatting zou kunnen verdedigen, dat het in menig opzicht nog erger is dan de publicatie aangeeft. Immers het geschrift gaat alleen over faillissementen, en nu is het een notoir feit, dat heel wat middenstandszaken en zaakjes verdwijnen, zonder dat het tot een faillissement komt, omdat de crediteuren wel van te voren weten, dat er toch niets uit zou komen. In dit verband dienen ook de cijfers aangaande het aantal faillissementen per 1000 winkels, welke het geschrift voor enkele branches geeft, met eenige reserve te worden beschouwd, nl. met een reserve in dien zin, dat deze cijfers alléén nog een geflatteerd beeld geven: als gevolg van de zooeven genoemde „geruischlooze” verdwijning van vele middenstandszaken en zaakjes is de werkelijke toestand zeker nog slechter.

Typeerend voor datgene, wat wij hierboven hebben vermeld inzake de instrooming van onvolwaardigen in het middenstandsbedrijf, zijn verscheidene gegevens uit het hoofdstuk „Uitkomsten van het onderzoek”.

Zoo wordt aangegeven, dat van 471 van de 720 in totaal onderzochte faillissementen de bestaansduur van de onderneming kon worden vastgesteld. Het bleek, dat verreweg de grootste helft van die zaken — nl. 56,9 % — faillieerde korter dan 5 jaar na de vestiging van de zaak, verder 20,2 % in de periode van 5—10 jaar na de oprichting en 22,9 % na langer dan 10 jaar.

Voor zoover gegevens ter beschikking waren bleek voorts, dat nog geen 10 % der gefailleerden meer dan Lager Onderwijs had genoten!

Zeér instructief zijn ook de gegevens omtrent het vroegere beroep der gefailleerden. Wij doen slechts hier en daar een greep: een gefailleerde water en vuur-„handelaar” was tevoren marinier, een gefailleerde kapper sorteerder in een sigarenmakersbedrijf, een rijwielhersteller was tevoren meubelmaker, een kattenbrood-fabrikant schuitenvoerder(!), een winkelier in heerenmode-artikelen was vroeger diamantslijper, een vischhandelaar was timmermansknecht, een handelaar in groenten en fruit portier, en een aantal gefailleerde kruideniers was voordien typograaf, melkhandelaar, zeeman, fabrieksarbeider, boerenknecht of verzekeringsagent Welk een menschelijke tragedies, maar ook — welk een schade aan bonafide bedrijfsgenooten en aan crediteuren!

In ongeveer de helft van het aantal gevallen kon ook worden vastgesteld op welk tijdstip de financieele moeilijkheden waren begonnen. En nu is het wel een sterke ondersteuning van datgene, hetwelk hierboven werd gezegd aangaande de instrooming van lieden zonder kapitaal van eenige beteekenis, dat de cijfers uitwijzen, dat van die gevallen niet minder dan 34 % financieele moeilijkheden hadden van de oprichting af en nogmaals 15,3 % binnen een jaar na de oprichting: tesamen 49,3 % of rond de helft van deze lieden kregen dus al binnen het jaar financieele narigheid!

Een bevestiging van onze mededeelingen inzake de boekhouding wordt gevonden in het volgende lijstje:

Géén boekhouding werd aangetroffen bij 287 mzaken d.i. 41,7 %							
Onvoldoende	„	„	„	„	239	„	„ 34,6 %
Voldoende	„	„	„	„	163	„	„ 23,7 %

In ruim drie kwart der gevallen liet dus de boekhouding alles of veel te wenschen. Commentaar overbodig. Wil men nog gedetailleerder cijfers, gesplitst naar bedrijfsgroepen, dan kan men die verderop in de publicatie nog vinden.

Een enkele kantteekening zij het ons vergund te plaatsen bij een gedeelte van de bespreking, welke het geschrift aan de gebrekkige boekhouding wijdt. Er wordt het vermoeden uitgesproken, dat men, wanneer de onderneming slecht begint te gaan, daaraan liever niet herinnerd zal willen worden door de cijfers, hetgeen dan tot gevolg zou hebben dat men met zijn administratie begint te sloffen en die weldra in het geheel niet meer bijhoudt; op die wijze meent het geschrift de herhaalde afwezigheid van eenige boekhouding te kunnen verklaren. Het is wellicht mogelijk, dat hier of daar iets dergelijks wel eens heeft plaats gehad, maar als verklaringsgrond voor het zoovele malen ontbreken van een boekhouding schijnt ons dit toch niet juist. Veeleer zijn wij van meening, dat in dergelijke gevallen van meet af aan geen boekhouding is gevoerd, omdat men immers ook in de praktijk zoo herhaaldelijk middenstanders tegenkomt, die verklaren geen boek te houden „omdat zij er het nut niet van inzien”, omdat hun boekhouding „in het hoofd” of „in de portemonnaie zit”, of omdat zij, wanneer zij een boekhouding hebben, maar meer belasting moeten betalen volgens hun vastgeworteld inzicht!

Zeer instructief is wederom het hoofdstuk „Oorzaken van de faillissementen”. Het geschrift groepeert deze in drieën: gebrek aan beheerskwaliteiten, onvoldoende kapitaal en conjunctuurinvloeden, en vermeldt dan nog verschillende speciale oorzaken. In het licht van onze visie op het middenstandsbedrijf is het weder tekenend, dat de conjunctuur weliswaar invloed op het aantal faillissementen zal hebben gehad, doch dat uit het materiaal veel duidelijker de andere groepen van oorzaken naar voren springen. Dat beheersfouten veelvuldig voorkomen, zal na het bovenstaande niemand verwonderen en evenmin gebrek aan kapitaal. Noode missen wij echter bij de bespreking van de euvelen gevolgen van te ver uitgestrekte credietverleening aan den klant de vermelding van het zoo vaak voorkomende feit, dat de middenstander daardoor ook zelf gaat stokken met zijn betalingen en ten slotte afhankelijk wordt van één of enkele groote leveranciers, die hem maken en breken kunnen en die hem in vele gevallen alleen nog maar verder willen leveren, wanneer hij hoogere prijzen betaalt, zoodat het uiteindelijk resultaat van die te ver doorgevoerde credietverleening aan het publiek een te dure inkoop is, die het concurrentievermogen van de onderneming opnieuw verzwakt.

Teekenend voor de inertie, welke als gevolg van de instrooming van zoovele onvolwaardige elementen vrijwel heel den middenstand bevangen heeft, is ook het volgende. De Nederlandsche Middenstandsbank N.V. geeft reeds eenige jaren Economische Publicaties uit ter voorlichting van den middenstand op economisch, vooral op financieel terrein. Twee van deze geschriften waren gewijd aan de credietverleening door den middenstander aan het publiek. De slechte gevolgen hiervan werden aan de hand van grafieken over omvang en aard van het verschijnsel gedemonstreerd, terwijl op grond van het onderzoek middelen aan de hand werden gedaan om dit euvel te bestrijden. En nu is het wel zeer typeerend, dat het, niettegenstaande deze publicaties zeer duidelijk den weg wezen, bijna nergens tot georganiseerde maatregelen tegen dit kwaad is gekomen. Als verontschuldiging kan inderdaad worden aangevoerd, dat de bijzondere tijdsomstandigheden der laatste jaren deze materie ietwat op den achtergrond hebben gedrongen, maar in den middenstand zelf ontbrak toch ook de wil om hier iets aan te doen. Zulks blijkt ook uit de mededeeling in één dezer geschriften dat, niettegenstaande de landelijke organisaties zich achter het verzamelen van gegevens hadden geschaard, de medewer-

king der individueele middenstanders daarbij zéér veel te wenschen overliet: bedenkelijk teeken van diep doorgevreten lauwheid en onverschilligheid, symptomen van de innerlijke verzwakking van den eens zoo krachtigen middenstand.

Onder het hoofd conjunctuur-invloeden vermeldt de publicatie van het Economisch Instituut, dat de in 1936 aangevangen daling van het aantal uitgesproken faillissementen zich ook in 1939 heeft voortgezet, en zij trekt daaruit de conclusie, dat het bedrijfsleven zich waarschijnlijk gedurende de latere crisisjaren geleidelijk van de commercieel onvolwaardigen heeft weten te ontdoen. Met deze gevolgtrekking kunnen wij het niet eens zijn. In de eerste plaats heeft de tweede helft van 1939 zich gekenmerkt door een tevoren ongekende golf van kooplust als gevolg van den uitgebroken wereldoorlog ¹⁾, en de ontvangsten in de laatste maanden van dat jaar zullen menige wankel staande zaak voor een faillissement hebben behoed. En in de tweede plaats dient te worden bedacht, dat de faillissementen alléén geen juist beeld van den toestand geven, zooals reeds hierboven werd opgemerkt moet men ook rekening houden met de „geruischlooze” verdwijningen, die helaas statistisch niet te vatten zijn, maar die zeker het beeld van karakter kunnen doen veranderen.

Voor een verdere ontleding der oorzaken van de faillissementen verwijzen wij den lezer naar de publicatie zelve, hij zal er menige interessante opmerking in aantreffen. Voor een groot deel liggen die oorzaken trouwens besloten in de feiten, welke wij hierboven bij de bespreking van het voorgaande hoofdstuk hebben gememoreerd.

Het zal, vertrouwen wij, na het bovenstaande wel duidelijk geworden zijn, dat ook het nieuwe geschrift van het Economisch Instituut de hoofdoorzaken van zoovele mislukkingen in het middenstandsbedrijfsleven zoekt in het systeem van oningeperkte economische vrijheid. Wij kunnen ons dan ook volkomen vereenigen met de zinsnede uit het laatste hoofdstuk, die woordelijk luidt: „De vrijheid van vestiging, welke voorheen in detailhandel, ambacht en kleine nijverheid gold, heeft, naar gebleken is, bepaald ongunstige gevolgen gehad.” En het is zeker de verdienste van het voor ons liggende geschrift, dat het op zakelijke wijze met cijfermateriaal deze bij insiders en kenners van den middenstand reeds geruimen tijd gevestigde meening ondersteunt.

Maar met constateeren van de oorzaken van eenig euvel is men er niet. Het is verheugend te kunnen vaststellen, dat hier te lande reeds eenige jaren maatregelen ter bestrijding van het geschetste euvel in den middenstand in werking zijn, die de tendens hebben de diepere oorzaken van het hier geteekende kwaad weg te nemen. Wij bedoelen de Vestigingswet Kleinbedrijf en het als uitvloeisel daarvan steeds meer toenemende middenstands-onderwijs, alsmede de aan vestigingseischen verbonden normen van credietwaardigheid. Volkomen terecht wijst de nieuwe publicatie van het Economisch Instituut dan ook op deze wet als middel ter bestrijding van veel kwaad, dat in de laatste decennia in den middenstand is binnen gedrongen. Het zou ons zeker te ver voeren, wanneer wij de zegenrijke werking van de Vestigingswet hier zouden bespreken. Maar wij willen deze recensie toch niet eindigen alvorens te hebben ver-

¹⁾ Gegevens hieromtrent kan men aantreffen in de Economische Publicatie No. 8 van de Nederlandsche Middenstandsbank N.V. van April 1940: De invloed van de eerste oorlogsmaanden op het middenstandswinkelbedrijf hier te lande.

meld, dat uit het cijfermateriaal overtuigend is gebleken, dat bij de bedrijven vallende onder de genoemde wet de faillissementen in de meeste gevallen een vrij laag verhoudingscijfer aantoonen, en wij sluiten ons dan ook geheel en al aan bij de opmerking van de publicatie, dat de saneerende werking van de Vestigingswet Kleinbedrijf door de cijfers bevestigd wordt.

Dit laatste is ook door andere recente publicaties aangetoond, maar het Instituut heeft verdienstelijk werk gedaan door ook de daar verzamelde gegevens te publiceeren, die naast het constateeren van veel, dat verkeerd is, voor den middenstand een belofte inhouden van een meer gezonde toekomst.

Dr E. J. TOBI

VRAGENBUS

Vragen omtrent onderwerpen, die voor den accountant in de uitoefening van zijn beroep van belang kunnen zijn, kunnen worden ingezonden bij den Secretaris van de Redactie.

De Redactie is bereid de grenzen waarbinnen de vragen, die voor beantwoording in aanmerking komen, vallen zoo ruim mogelijk te stellen, zoodat zoowel die van juridischen, als die van bedrijfshuishoudkundigen aard daar binnen vallen, mits de vragen slechts blijven binnen het gebied, dat het blad dienen wil.

De beantwoording geschiedt door een der medewerkers of redactieleden individueel, zoodat de antwoorden niet mogen worden geacht steeds de meening der Redactie in haar geheel weer te geven.

In het Novembernummer 1940, „Vragenbus“, dat mij eerst heden onder oogen komt, spreekt Prof. *Adriani* twijfel uit aangaande de vraag of de Hooge Raad thans nog onveranderd zou volgen de leer, neergelegd in arrest 28 Juni 1932, B. 5255, dat niet het geheele effectenbezit bron van inkomen is, maar ieder effect op zich zelf. De H.R. kwam bij latere arresten terug op een conclusie uit bedoelde leer getrokken dat een aftrekpost niet een groep van bronnen kan betreffen. De Hooggeachte Schrijver meent, dat, nu de H.R. deze conclusie laat varen het College ook het uitgangspunt wel eens zou kunnen verwerpen. Dit nu komt mij zeer onwaarschijnlijk voor en naar het mij toeschijnt zijn in de aangehaalde arresten voor Schrijvers meening geen motieven te vinden. Dit zou slechts het geval zijn indien uit de arresten zou blijken dat de H.R. in bepaalde gevallen een groep van bronnen zou willen behandelen als ware het inderdaad slechts één bron. Deze arresten integendeel behandelen gevallen waarin van verandering in de samenstelling van de groep, door wegvallen van bronnen eruit en door vervanging door andere, niet blijkt. Slechts zegt de H.R. dat de gezamenlijke kosten niet als den persoon van den belastingplichtige betreffende, maar als zakelijke onkosten of lasten tot de bronnen betrekking hebbend moeten worden beschouwd en de H.R. laat dan ook niet na er op te wijzen dat omslag over de verschillende bronnen moet plaats hebben. Dus omslag over de *bestaande* bronnen. Hier blijkt dat het niet gaat om een groep van bronnen als belastingobject, maar om elke bron afzonderlijk. En t.a.v. elke afzonderlijke bron moet de eisch worden gesteld dat ze bij den aanvang van het belastingjaar bestaat.